

ŠOKANTNI REZULTATI NAJNOVIJEG SVJETSKOG ISTRAŽIVANJA

TREĆINA LJUDI MISLI
DA JE U REDU TUĆI ŽENU

Kome
se onda
uopće slavi
Dan žena?
Ženama?
Teško!

Brojke su
zapanjujuće!
Ovo istraživanje
pokazuje da se isti
stari obrazac žilavo
i tvrdoglavo
ponavlja



Najnovije istraživanje koje je upravo objavio Program UN-a za razvoj (UNDP) pokazuje da što se tiče predrasuda spram žena čovječanstvo grabi krupnim koracima, ali u rikverc!

EDA VUJEVIĆ

Naime, istraživanje koje je obuhvatilo 75 zemalja svijeta, u kojima živi 80 posto svjetske populacije, potvrđuje da 90 posto muškaraca i žena širom zemaljske kugle gaji veće ili manje predrasude na štetu žena. Cilj analize jest izmjeriti koliko socijalna uvjerenja opstruijaju rodnu ravnopravnost u područjima poput politike, rada i obrazovanja, a rezultate je i sam Pedro Conceição, direktor UNDP-ova ureda, ocijenio šokantnima. Unatoč dojmu o napretku u nadilaženju jaza između spolova, realnost je takva da 91 posto muškaraca i čak 86 posto žena njeguje barem jednu pristranost prema ženama u odnosu na politiku, ekonomiju, obrazovanje, rodno uvjetovano nasilje ili reproduktivna prava. Gotovo polovica ljudi osjeća kako su muškarci superiorni politički lideri, a više od 40 posto vjeruje da muškarci čine bolje rukovoditelje u poslovanju. Gotovo trećina muškaraca i žena smatra da je prihvatljivo da muškarac tuče svoju ženu. – + te da zapravo na mnogim područjima udaramo glavom u zid. Istina, u mnogim zemljama pristranosti se smanjuju, ali u mnogim drugim predrasude

jačaju i vraćaju društvo unatrag. No globalni trend, iščitan iz svjetskog prosjeka, kaže da predrasude spram žena jačaju i da čovječanstvo u cjelini nazaduje – kazao je Conceição. Od 75 ispitanih zemalja, samo je šest u kojima većina ispitanika nije imala negativnih predrasuda o ženama. Ali dok je više od polovice ljudi u Andori, Australiji, Nizozemskoj, Novom Zelandu, Norveškoj i Švedskoj bilo oslobođeno rodno stereotipnih stavova, trendovi nisu pozitivni. Dapače, Švedska je, na primjer, jedna od nekoliko zemalja, uključujući Južnu Afriku, Indiju, Ruandu i Brazil, u kojoj je postotak ljudi koji njeguju barem jednu pristranost porastao tijekom posljednjih devet godina, dok je u Velikoj Britaniji i SAD-u pristrano više od pola stanovništva.

Podjela uloga

– Otkrili smo da, ako se društveni stavovi nastave kretati trenutnim tempom, 67 zemalja u kojima živi 2,1 milijarda djevojčica i žena neće ostvariti ni jedan od ključnih ciljeva ravnopravnosti spolova koje smo zacrtali do 2030. – navodi UNDP. Zabrinjava također kako regresivni stavovi ne jačaju samo u siromašnim zemljama. Dapače, ako se nastave trendovi kakvi su zabilježeni u posljednja dva desetljeća, među tim zemljama će biti i SAD. Uostalom, u lipnju je tzv. rodni indeks, objavljen u sklopu programa "Jednake šanse", utvrdio da ni jedna zemlja nije na putu da postigne ravnopravnost spolova do 2030., što je krajnji rok za postizanje ciljeva UN-ova programa održivog razvoja. Stoga i najnovije istraživanje potvrđuje tu mračnu prognozu te zaključak UNDP-a kako stakleni strop ispod kojeg žive žene uopće nije staklen, nego je sazdan od armiranog betona pojačanog stereotipima i predrasudama, spušta se sve niže i pod njim se sve teže diše. Najnovije izvješće ove UN-ove organizacije ne navodi pojedinačne rezultate dobivene po zemljama, ali ni skori Međunarodni dan žena, koji se uostalom u Hrvatskoj obilježava sveskromnije, ne može prikriti da spolni i rodni stereotipi bujaju i kod nas. Iako su Ustavom zajamčena jednaka prava, "u praksi, dakle u svakodnevnom životu, ravnopravnost žena i muškaraca još nije postignuta" – ističe i Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

– Naravno, država ne prijeći napredovanje žena, ali postoje mnoge društvene prepreke koje se temelje na rodnoj i stereotipnoj podjeli uloga – kaže Višnja Ljubičić. – Istraživanje provedeno 2016. godine pokazalo je da u 58,4 posto slučajeva žene vode brigu o djeci, a u 83 posto o kućanskim poslovima. Dob i majčinstvo su dva čimbenika koje je istraživanje uočilo kao dvije najveće prepreke ženama na tržištu rada. Ukratko, ili su premlade ili su prestare, ili je problem što imaju djecu ili je sumnjivo što nemaju djecu, jer će ih možda imati ako se zaposle – kaže pravobraniteljica. Premda je teško pronaći univerzalni odgovor na pitanje o korijenu rodni predrasuda, istraživanja pokazuju da se stereotipi, pa i u odnosu na suprotni spol, usvajaju već do desete godine života. Drugim riječima, djeca već prije puberteta razvijaju stavove o razlikama između djevojčica i dječaka, ali najčešće – na štetu djevojčica. U časopisu Journal of Adolescent Health objavljeno je istraživanje koje je vodio Robert Blum s američkog Sveučilišta "John Hopkins" u kojem su analizirani podaci iz različitih zemalja o tome kako djeca i tinejdžeri percipiraju svoje odrastanje kao dječaci ili djevojčice. Istraživači su intervjuirali djecu u dobi od 10 do 14 godina te njihove roditelje ili skrbnike iz ukupno 15 zemalja, uključujući Nigeriju, Kinu, SAD i Južnu Afriku. U svim kulturama, pokazalo je istraživanje, mladi adolescenti imali su "rodni oklop" koji ima dalekosežne socijalne posljedice. Jedan od glavnih nalaza je da se dječake i djevojčice uči da vode odvojene živote u ranoj adolescenciji. Roditelji u mnogim kulturama, osobito u zemljama s nižim prihodima, interveniraju kako bi minimalizirali odnose svog djeteta sa suprotnim spolom. U toj dobi svijet se za djevojčice sužava, dok se za dječake širi. Od djevojčica se očekuje da se ne udaljavaju previše od kuće, dok dječaci slobodno istražuju okolinu bez nadzora, što je, navodi i Blum, vrlo problematično, no događa se svugdje, čak i u najli-

beralnijim društvima.

Poslove oko djece rade žene

– Sve poslove oko djece u Hrvatskoj u 58 posto slučajeva rade žene, a kad se radi o rutinskim kućanskim poslovima, taj se postotak penje na čak 83 posto – istaknula je pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić. – Ti podaci rezultat su istraživanja provedenog na uzorku od 600 zaposlenih žena, u dobi od 18 do 65 godina, koje su najmanje godinu dana živjele s partnerom. Žene i muškarci neće biti stvarno ravnopravni sve dok privatne obveze, dakle briga o djeci, kućanstvu i starijim članovima obitelji, budu prvenstveno briga žena. U suvremenom svijetu takva je podjela rodni uloga neodrživa,

Višnja Ljubičić,
pravobraniteljica
za ravnopravnost
spolova

GORAN MEHKEK
/ HANZA MEDIA



jer opterećuje žene koje se žele uključiti na tržište rada, napredovati, uključiti se u aktivnosti na mjestima gdje se donose odluke važne za lokalnu zajednicu ili društvo u cjelini – poručila je pravobraniteljica, nositeljica projekta koji se bavio ekonomskim osnaživanjem žena. Jedna od najvećih prepreka većoj zaposlenosti žena je potreba usklađivanja, s jedne strane obiteljskih obaveza, a s druge obaveza vezanih uz posao. Od sredine 20. stoljeća u Europi bilježimo porast stope zaposlenosti žena, no treba imati na umu da se one često zapošljavaju u sektorima kao što su zdravstvo, socijalna skrb i obrazovanje, u kojima žene dominiraju i u kojima su plaće nešto niže od prosjeka. – Rodni jaz u plaćama u Hrvatskoj iznosi 10,2 posto, a uzrokovao je horizontalnom segregacijom žena u djelatnostima koje na hrvatskom tržištu rada ostvaruju niže dohotke, a potom i vertikalnom segregacijom prema kojoj žene pretežno zauzimaju niža i slabije plaćena radna mjesta od muškaraca. Takva segregacija ukazuje da su životni odabiri, ali i mogućnosti žena uvelike oblikovani društvenim očekivanjima, što je vidljivo i iz činjenice da žene i dalje obavljaju većinu kućanskih poslova i snose odgovornost za brigu o djeci – utvrdila je studija koju je provela udruga B.a.B.e. Lani je i Svjetska banka upozorila na neravnotežu u raspodjeli muške i ženske moći u Hrvatskoj, te se brojkama potvrdilo da stanje nije bajno. Muškarci u Hrvatskoj zarađuju znatno više od žena, ako uzmemo u obzir da prosječna mjesečna plaća za žene iznosi oko 88,7 posto plaće za muškarce. Žene tako tijekom cijelog životnog vijeka zarađuju manje te poslije imaju i niže mirovine. Siromaštvo žena starije životne dobi je 35 posto veće nego siromaštvo starijih muškaraca. Žene u Hrvatskoj uspješno se školuju na svim razinama, no to ne znači automatski da je više žena aktivno na tržištu rada. U usporedbi sa 71 posto zaposlenih muškaraca, samo 61 posto žena ima plaćeni posao, a taj se postotak smanjuje s dobi. S obzirom na to da je Hrvatska jedna od zemalja s najnižom stopom žena poduzetnica u Europskoj uniji, mnogo je manja vjerojatnost da će se žene baviti poduzetništvom nego muškarci. Među ženama u dobi od 35 do 39 godina samo je sedam posto poduzetnica, samo 12 posto poduzeća ima žene na najvišim položajima i samo je jedna trećina hrvatskih poduzeća u vlasništvu žena. Sve u svemu, doista – kome se uopće slavi Dan žena? Ženama? Teško! ●